

ZÁKLADNÍ PRINCIPY OPERAČNÍHO UMĚNÍ A TAKTIKY

**Generálmajor
ing. Jaromír Jašek
podplukovník
ing. Břetislav Janík, CSc.**

V roce 1972 vyšla v SSSR kniha *Osnovy principů operativního umění a taktiky* (vydalo nakladatelství Voenizdat v Moskvě — 1972). Naši čtenáři mají možnost seznámit se i s českým vydáním této knihy, která vyšla v červnu 1975 v knižnici *Vojenská teorie a praxe*, svazek 18. Díky nakladatelství Naše vojsko budeme moci studovat z hlediska marxisticko-leninské filosofie některé otázky operačního umění a taktiky, neboť autor v jednotlivých kapitolách při řešení problémů vojenského umění se opírá o filosofické závěry i analýzu odpovídajících příkladů z historie válek.

Autor plukovník V. J. Savkin, CSc. v knize analyzuje názory různých vojevůdců i teoretiků z dávné historie i poslední doby. Vysvětluje základy a význam principů vojenského umění a zákonů ozbrojeného zápasu. Velký důraz v knize klade na principy operačního umění a taktiky, jak se projevovaly ve druhé etapě rozvoje sovětských ozbrojených sil v letech 1953—1959.

Autor v předmluvě své knihy uvádí, že revoluce ve vojenství zasáhla všechny stránky vojenské činnosti a nastolila mnoho významných problémů, které mají velký teoretický i praktický význam. Jedním z takových problémů je zkoumání změn, k nimž došlo v principech vojenského umění, v zákonech války a ozbrojeného zápasu, jakož i vypracování praktických závěrů, které z toho vyplývají.

Pod pojmem principy vojenského umění chápe autor nejdůležitější ideje, nejvýznamnější závěry pro organizaci a vedení boje, operace a války v celku, které se hodí k praktickému využití ve všech základních druzích bojové činnosti. Za hlavní principy vojenského umění pokládá autor ty, které jsou platné pro všechny tři jeho součásti: taktiku, operační umění i strategii.

Důležitou podmínkou účinného využívání principů operačního umění a taktiky je znalost objektivních zákonů války a ozbrojeného zápasu. Proto autor v práci objasňuje podstatu zákonů ozbro-

jeného zápasu, jejich využívání a dialektický vztah k principům vojenského umění.

Na řadu otázek v této knize dosud ve vydané literatuře nebyly jednotné názory. Na tuto skutečnost autor v závěru upozorňuje a zdůrazňuje, že řada myšlenek v knize obsažených je určena k diskusi a vyjadřuje svůj vlastní názor.

Celá kniha řeší tři základní obsáhlé komplexy otázek:

1. Principy vojenského umění v pracích vojevůdců a teoretiků minulosti.

2. Podstatu a význam principů vojenského umění a zákonů ozbrojeného zápasu, jejich dialektický vzájemný vztah, využívání a klasifikaci.

3. Stručný obsah základních principů operačního umění a taktiky (podle názorů z let 1953—1959).

První část knihy zahrnuje historii principů vojenského umění a názory, které ve své době uplatňovali přední vojevůdci a teoretikové minulosti (otrokářské, feudální a kapitalistické společnosti, názory západních a ruských autorů do Velké říjnové socialistické revoluce).

Autor v této části poukazuje na to, že většina z nich pokládala principy vojenského umění za věčné a neměnné logické zásady; tím zároveň odmítali objektivní charakter zákonů a historismus principů. Tato chyba je charakteristická i pro současné buržoazní vojenskoteoretické myšlení, proniknuté idealismem a metafyzikou, agnosticismem a odmítáním zákonitých spojitostí a vztahů v jevech a procesech ozbrojeného zápasu. V této části rovněž poukazuje na prvenství ruského vojenskoteoretického myšlení při formulování a využívání řady principů vojenského umění. Autor rozebírá rovněž principy vojenského umění v sovětských vojenských pracích z let 1917—1940 i principy vojenského umění v pracích buržoazních vědců v období mezi první a druhou světovou válkou (1919—1939).

V druhé části knihy podrobně rozebírá podstatu a význam principů vojenského umění a zákonů ozbrojeného zápasu

a jejich dialektický vztah. Definuje v ní pojmy „zákony války“, „zákony ozbrojeného zápasu“, „zákony vojenské vědy“. Autor vyslovuje i předpoklad existence zákona nového typu a ukazuje mechanismus působení zákonů, formy jejich praktického využívání, vztah zákonů ozbrojeného zápasu a zákonů materialistické dialektiky společenských věd.

V téže části vykládá (někdy v poněkud odlišném podání než je obvyklé) formulaci a stručný obsah čtyř zákonů války a dvou zákonů ozbrojeného zápasu. Velkou pozornost věnuje využívání principů vojenského umění v bojové situaci a jejich klasifikaci.

V třetí části knihy podává stručný obsah hlavních, základních principů operačního umění a taktiky podle názorů z druhé etapy vývoje Sovětských ozbrojených sil a vojenského umění po Velké vlastenecké válce SSSR (1953—1959). Hlavní pozornost přitom věnuje autor principu mobilnosti a vysokého tempa bojové činnosti a rovněž principu soustředění hlavního úsilí a vytvoření převahy v silách a prostředcích nad nepřítelem na rozhodujícím místě a v rozhodující době.

Na příkladu principu soustředění úsilí názorně ukazuje historický charakter principů, změnu nejen jejich obsahu, ale i formy v závislosti na vývoji materiální základny boje a operace i na jiných podmínkách. Na příkladu tohoto principu je zvláště zřetelně vidět neudržitelnost názoru buržoazních vědců na principy jako na věčné a neměnné.

Kromě toho věnuje autor pozornost i dalším principům, jako je překvapení, bojová aktivita, uchování bojeschopnosti vlastních vojsk, soulad cíle operace, boj s podmínkami skutečné operace a součinnost.

Tato část knihy, v podstatě nejrozsáhlejší, tvoří její nejdůležitější část. I když autor uvádí, že principy operačního umění a taktiky vycházejí z názorů po Velké vlastenecké válce z let 1953—1959 jsou

pině platné i v současnosti, a proto i tato část odpovídá soudobosti.

Nepovažujeme za vhodné v tomto krátkém článku jednotlivé principy operačního umění a taktiky podrobněji rozepisovat. Závěry, ke kterým autor dospívá, vytrženy z kontextu celé stati, by významy formálně. Tuto činnost přenecháme pozornému čtenáři.

Sám autor, jak při osobním styku prohlásil, je si vědom, že počet uvedených principů může být zmenšen jejich kumulací, anebo na druhé straně rozšířen i o další, například: zabezpečení nepřetržité součinnosti, pevné a nepřetržité velení vojskům a všestranné zabezpečení operace (boje) apod. To ovšem není podstatné, neboť o všech těchto otázkách se při objasňování jednotlivých principů v této formě hovoří.

Závěr knihy plukovníka V. J. Savkina, CSc. shrnuje principy operačního umění a taktiky. Autor znovu poukazuje na to, že vyplývají z objektivních zákonů války a ozbrojeného zápasu a mají objektivní základ: jsou důsledkem jednak odrazu

požadavků zákonů války a ozbrojeného zápasu v hlavách lidí, jednak podmínek, v nichž válka a ozbrojený zápas probíhají a v nichž působí ozbrojené síly.

Knih „Základní principy operačního umění a taktiky“ si klade za cíl obohatit teoretické znalosti velitelského sboru. Je vhodným zdrojem poučení jak v oblasti velitelské přípravy u útvarů, svazků a operačních svazů, tak i v oblasti přípravy důstojníků na vojenských školách. Dává dostatek podnětů k tomu, abychom i v naší ČSLA věnovali větší pozornost principům operačního umění a taktiky, přihlíželi k ekonomické efektivnosti bojových úkolů a došli k důkladnému probírání zákonů války a ozbrojeného zápasu nejen z filosofického, ale i operačně taktického hlediska.

Knih je bohatým teoretickým zdrojem v operačním umění a taktice a neměla by chybět v našich knihovnách. Zejména proto, že důkladné pochopení a dovedné využívání zákonů války, ozbrojeného zápasu a principů operačního umění a taktiky jsou důležitou podmínkou dosažení vítězství v operaci (boji).